

praktijkvraag

Juli 2009

CO₂-reductie, energiebesparing en staatssteun (voorwaarden voor vrijstelling)

Vraag

Onze gemeente is van plan een project te financieren, waarmee CO₂-reductie en energiebesparing wordt nagestreefd. Het betreft een systeem tussen een aantal bedrijven op een bedrijventerrein om de restwarmte die bij industriële processen vrijkomt te kunnen gebruiken voor de verwarming van andere bedrijven op het terrein. Er wordt een overeenkomst met de deelnemende bedrijven gesloten die gebruik maken van het systeem en het systeem wordt door een exploitant aangelegd. Moeten we dit project melden als staatssteun bij de Europese Commissie, of kunnen we aan de voorwaarden voor vrijstelling van melding voldoen?

Antwoord

Het financieren van projecten met CO₂-reductie als doelstelling kan inderdaad leiden tot ongeoorloofde staatssteun. Gezien de hoge prioriteit van het tegengaan van klimaatverandering, staat de Commissie zeer positief tegenover dergelijke projecten en zodoende zijn er veel mogelijkheden om projecten te ondersteunen vanuit de gemeente, de provincie of het waterschap. Er moet daarbij echter wel rekening worden gehouden met de regels die de Commissie heeft opgesteld hiervoor. Deze regels zijn bedoeld om de gelijke concurrentiepositie voor deelnemers op de markt te beschermen.

Om te bepalen of er bij het financieren van energiebesparende en/of CO₂-reducerende maatregelen sprake is van staatssteun, moet allereerst de 'staatssteunvraag' worden beantwoord. Bij een positieve uitkomst (er is sprake van staatssteun), moet er worden gekeken naar de staatssteunregels die van toepassing zijn. Hieronder volgt stapsgewijs de handelswijze in het geval van een systeem voor hergebruik van restwarmte.

Wel of geen staatssteun?

Een financieringsmaatregel van een decentrale overheid wordt aangemerkt als (in principe verboden) staatssteun, als deze aan alle criteria van artikel 87 lid 1 van het EG-Verdrag voldoet. Dit houdt ten eerste in dat de steun moet worden toegekend door een lidstaat of met staatsmiddelen moet worden bekostigd. Hiervan is sprake als de investering ten laste komt van de begrotingen van de gemeente of een andere overheid, zoals het geval is als de gemeente een project (deels) financiert.

Ten tweede dient de steun bepaalde ondernemingen te begunstigen, in die zin dat de betrokken onderneming een economisch voordeel wordt geboden dat zij onder normale marktvoorwaarden niet zou hebben gehad. Bij de aanleg van een systeem om gebruik van restwarmte mogelijk te maken is hiervan sprake, omdat deze zal worden opgeleverd door een exploitant die deze activiteit niet zou ondernemen zonder de steun van de gemeente.

Ook moet worden gekeken of de steun de mededinging vervalst of dreigt te vervalsen en of de steun het handelsverkeer tussen de lidstaten ongunstig beïnvloedt of dreigt te beïnvloeden. Het handelswaar in de beschreven situatie is 'brandstof voor verwarming' – ook restwarmte valt hieronder. Bij de melding van het Rotterdamse Warmtebedrijf NV in 2006¹ redeneerde de Commissie dat op deze internationale brandstofmarkt al snel het risico bestaat dat overheidssteun de handel ongunstig zal (kunnen) beïnvloeden en de grensoverschrijdende concurrentie zal (kunnen) verstoren. Als het project relatief klein is en op kleine schaal wordt uitgevoerd (aanzienlijk kleiner dan in Rotterdam bijvoorbeeld), zou kunnen worden beargumenteerd dat het project slechts lokaal bereik heeft en er zodoende geen verstoring van de grensoverschrijdende markt plaats vindt. Meer over dit onderwerp staat op [deze pagina](#).

¹ Zie de beschikking over [Steuemaatregel N 452/2006 – Nederland. 'Warmtebedrijf NV'](#).

Reacties en disclaimer:

Van de informatie in dit document mag onbeperkt gebruik worden gemaakt, mits de bron wordt vermeld. Opmerkingen over de inhoud en suggesties voor aanvullingen zijn van harte welkom op info@europadecentraal.nl. Aan dit document is de grootst mogelijke zorg besteed, maar Europa decentraal kan niet instaan voor de juistheid van de informatie en aanvaardt geen aansprakelijkheid voor mogelijke vervolgschade door het gebruik ervan.

praktijkvraag

De conclusie van de 'staatssteunvraag' in dit geval is dat er inderdaad sprake is van staatssteun in de zin van het EG-verdrag. Om die reden moet er naar de mogelijkheden voor een uitzondering op het staatssteunverbod worden gekeken en naar de voorwaarden voor een vrijstelling van melding.

Mogelijkheden om steun te verlenen

Als er sprake is van staatssteun sluit dit absoluut niet uit dat er geen steun kan worden verleend. Er dient echter wel rekening te worden gehouden met de regels die de Commissie heeft opgesteld op basis waarvan zij goedkeuring verleent voor de betreffende steun. Dit is afhankelijk van de doelstelling van het project en dat is in dit geval energiebesparing door hergebruik van restwarmte die anders verloren zou gaan, en daarmee een reductie van uitstoot van CO₂. Dit wordt door de Commissie gelijk gesteld aan bescherming van het milieu en zodoende zijn de [communautaire richtsnoeren inzake staatssteun voor milieubescherming](#) van toepassing. Steunmaatregelen die aan de voorwaarden van deze richtsnoeren voldoen, dienen aangemeld te worden bij de Europese Commissie voor goedkeuring, tenzij er gebruik kan worden gemaakt van een vrijstellingsverordening. Dit kan de vrijstelling voor de-minimissteun zijn (voor projecten waarbij bedragen tot 200.000 euro per onderneming in een periode van drie jaar gemeoid zijn), of de algemene groepsvrijstellingsverordening (AGVV, zie volgende alinea). Meer informatie over de de-minimis staat op [deze pagina](#).

AGVV

Voor vrijstelling van melding kan ook gebruik worden gemaakt van artikel 21 van de [Algemene Groepsvrijstellingsverordening \(AGVV\)](#) over milieu-investeringssteun ten behoeve van energiebesparende maatregelen. Deze vrijstelling is echter alleen van toepassing voor steun die minder dan 7,5 miljoen euro per onderneming bedraagt.

Voorwaarden vrijstelling voor milieusteun

Om te voldoen aan de voorwaarden voor een vrijstelling is vooral de [berekening van de in aanmerking komende kosten](#) van belang. Zoals in de beschikking over Warmtebedrijf NV in Rotterdam² te lezen is, let de Commissie vooral op de financiële situatie en op de voordelen die het project kan opleveren voor de deelnemende bedrijven.

In aanmerking komende kosten

Allereerst is het belangrijk te bepalen welk percentage het bedrag uitmaakt van de volledige kosten van het project. De plafonds die de AGVV stelt zijn 60 % voor grote ondernemingen, 70 % voor middelgrote ondernemingen en 80 % voor kleine ondernemingen. Op basis hiervan is het dus van belang vast te stellen hoe de onderneming waarin wordt geïnvesteerd kan worden getypeerd. Vervolgens dient u vast te stellen welke kosten in aanmerking komen om te financieren op basis van vastgestelde regels in de AGVV (art. 18, lid 6 en 7). De in aanmerking komende kosten zijn de extra investeringskosten die noodzakelijk zijn om een hoger niveau aan energiebesparing te bereiken. Deze kosten moeten worden berekend en vastgesteld middels een verwijzing naar een contrafeitelijke situatie: de kosten van een technisch vergelijkbare investering die een lager niveau van milieubescherming biedt. In het geval van het Warmtebedrijf NV is een vergelijking gemaakt met een aardgasgestookte ketel die warmte kan produceren en leveren.

Ten slotte dienen de exploitatiebaten en -kosten die betrekking hebben op de extra investering voor energiebesparing worden afgetrokken van de in aanmerking komende kosten. Die geldt voor baten en kosten en die zijn ontstaan in de eerste drie jaar van de levensduur van deze investering in het geval van MKB, in de eerste vier jaar in het geval van grote ondernemingen die niet aan het EU-systeem inzake CO₂-emissiehandel deelnemen, en in de eerste vijf jaar in het geval van grote ondernemingen

² Zie noot 1

Reacties en disclaimer:

Van de informatie in dit document mag onbeperkt gebruik worden gemaakt, mits de bron wordt vermeld. Opmerkingen over de inhoud en suggesties voor aanvullingen zijn van harte welkom op info@europadecentraal.nl. Aan dit document is de grootst mogelijke zorg besteed, maar Europa decentraal kan niet instaan voor de juistheid van de informatie en aanvaardt geen aansprakelijkheid voor mogelijke vervolgschade door het gebruik ervan.

praktijkvraag

die wel aan het EU-systeem inzake CO₂-emissiehandel deelnemen. Voor grote ondernemingen mag deze periode worden beperkt tot de eerste drie jaar van de levensduur van deze investering indien kan worden aangetoond dat de afschrijvingsperiode van deze investering niet meer dan drie jaar bedraagt.

Deze eisen komen voort uit de overtuiging van de Europese Commissie dat het steunbedrag met name beperkt moet zijn tot het minimum dat nodig is om de nagestreefde milieubescherming te bereiken. Daarom zijn in aanmerking komende investeringskosten gebaseerd op het begrip extra (netto) kosten die noodzakelijk zijn om aan de milieudoelstellingen te voldoen. Dit concept impliceert dat, om vast te stellen hoeveel steun kan worden verleend, alle economische voordelen die de investering de onderneming oplevert, in beginsel in mindering moeten worden gebracht op de extra investeringskosten.

Geen onevenwichtig voordeel voor deelnemende bedrijven

Zoals hierboven al genoemd dienen de economische voordelen die de investering de deelnemende ondernemingen oplevert in mindering worden gebracht op de in aanmerking komende kosten. Met de deelnemende bedrijven kunnen wel afspraken worden gemaakt, maar er moet zoveel mogelijk worden gegarandeerd dat er geen sprake is van overcompensatie voor deze bedrijven. Dit kan door bijvoorbeeld marktconforme prijzen te betalen voor de warmte die wordt afgenomen. In de beschikking over Warmtebedrijf NV wordt hier de nadruk op gelegd. De Commissie onderkent echter wel dat het moeilijk is om volledig rekening te houden met alle economische voordelen die een onderneming uit extra investeringen zal halen, zoals een 'groen imago' en dergelijke (zie overweging 32 uit het [Milieusteunkader](#)).

Meer informatie:

Informatie over de richtsnoeren en de AGVV in de gratis te downloaden [Informatiewijzer Staatssteun](#) (hoofdstuk 4.6, pagina 47 e.v.)

[Website Europa decentraal](#) over milieusteun

[Website Europa decentraal](#) over klimaat en energie

[Website Europese Commissie](#) over milieusteun

Reacties en disclaimer:

Van de informatie in dit document mag onbeperkt gebruik worden gemaakt, mits de bron wordt vermeld. Opmerkingen over de inhoud en suggesties voor aanvullingen zijn van harte welkom op info@europadecentraal.nl. Aan dit document is de grootst mogelijke zorg besteed, maar Europa decentraal kan niet instaan voor de juistheid van de informatie en aanvaardt geen aansprakelijkheid voor mogelijke vervolgschade door het gebruik ervan.